

Briuselis, XXX
[...] (2013) XXX draft

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

Dizainu grindžiamų inovacijų skatinimo veiksmų plano įgyvendinimas

Translation. Original document is in English SWD(2013) 380

TURINYS

1.	Dizainas – augimą ir klestėjimą skatinanti jėga	4
2.	Dizainu grindžiamų inovacijų skatinimo veiksmų planas	6
3.	Įgyvendinimo veiksmų kryptys	6
3.1.	Skatinimas suprasti dizaino poveikį inovacijoms	7
3.1.1.	Dizaino reikšmės inovacijai atskleidimas politikos formuotojams visoje Europoje ...	7
3.1.2.	Dizaino ekonominio poveikio ir jo, kaip ir kito nematerialiojo turto, įtakos vertės kūrimui vertinimas	7
3.1.3.	Dizaino metodų taikymas pagal tarpdalykines mokslinių tyrimų ir inovacijų programas sudėtingoms problemoms spręsti	7
3.1.4.	Dizainu pagrįstų inovacinių gebėjimų stiprinimas ir metodų taikymas švietimo ir mokymo procese	8
3.1.5.	Dizainu grindžiamų inovacijų politikos svarbiausių suinteresuotųjų subjektų nuolatinio tarpusavio dialogo palengvinimas.....	8
3.2.	Dizainu grindžiamų inovacijų pramonėje skatinimas siekiant didinti Europos konkurencingumą	8
3.2.1.	Pajėgumo remti dizainu grindžiamas inovacijas visos Europos įmonėse stiprinimas .	8
3.2.2.	Europos MVĮ gebėjimo naudotis dizainu kaip strategine priemone kuriant savo klientams didesnės vertės produktus ir paslaugas stiprinimas	9
3.2.3.	Į dizainą, kaip konkurencinį išteklių, investuojančių įmonių tarpusavio bendradarbiavimo stiprinimas	9
3.2.4.	Naujų bendradarbiavimu grindžiamų inovacijų strategijų rengimo ir praktikos skatinimas siekiant kurti naujus verslo modelius.....	9
3.2.5.	Dizaino įtraukimas į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą siekiant geriau padėti pritaikyti jį verslo ir visuomenės reikmėms, ypač orientuojantis į vartotojus	10
3.2.6.	Poreikių atnaujinti dizaino intelektinės nuosavybės teisių apsaugą tyrimas.....	10
3.3.	Skatinimas naudoti dizainą kaip viešojo sektoriaus atsinaujinimo priemonę.....	10
3.3.1.	Viešojo sektoriaus administratorių gebėjimo taikyti dizaino metodus ir sėkmingai pirkti dizaino projektus stiprinimas.....	10
3.3.2.	Dizainu grindžiamų inovacijų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros skatinimas siekiant teikti efektyvias viešąsias paslaugas, kuriomis būtų patogu naudotis	10
3.3.3.	Viešojo sektoriaus subjektų, ieškančių dizainu pagrįstų sprendimų, tarpusavio mokymosi ir bendradarbiavimo skatinimas	11
4.	Stebėseną ir paramą įgyvendinimui	11

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

DIZAINU GRINDŽIAMŲ INOVACIJŲ SKATINIMO VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS

1. DIZAINAS – AUGIMĄ IR KLESTĖJIMĄ SKATINANTI JĖGA

Europoje esama visuotinio politinio sutarimo, kad norint užtikrinti konkurencingumą, klestėjimą ir gerovę, reikia remti visų formų inovacijas. Dizainas vis labiau pripažįstamas pagrindiniu dalyku ir veikla siekiant idėjas pateikti rinkai ir jas paversti patraukliais ir paprastais naudoti produktais arba paslaugomis¹. Nors dizainas vis dar dažnai siejamas tik su estetika, jo taikymo galimybės yra kur kas platesnės. Sistemingiau naudojant dizainą kaip priemonę į vartotojus ir rinką orientuotoms inovacijoms skatinti visuose ekonomikos sektoriuose, kartu su moksliniais tyrimais ir technologine plėtra (MTTP), padidėtų Europos konkurencingumas. Dizaino reikšmės analizių duomenimis, strategiškai į dizainą investuojančios įmonės paprastai dirba pelningiau ir auga sparčiau².

Įvairias su dizainu susijusias metodikas, priemones ir metodus galima panaudoti naujų produktų ir paslaugų vertei didinti įvairiuose inovacinio proceso etapuose. Paslaugų, sistemų ir organizacijų srityje į vartotojus orientuotas dizaineriškas mąstymas skatina kurti novatoriškus verslo modelius, organizacines ir kitokių formų netechnologines inovacijas. Šios metodikos taip pat gali būti naudingos sprendžiant sudėtingas ir sisteminės problemas, pavyzdžiui, perkuriant viešąsias paslaugas ir priimant strateginius sprendimus.

Europos dizaino ypatumai siejami su jos kultūrų įvairove; tuo šis dizainas yra išskirtinis ir konkurencingas globalizacijos epochoje. Europa, kurioje dirba daugiau kaip 400 000 kvalifikuotų profesionalių dizainerių, turi tarptautiniu mastu pripažintų pajėgumų ir yra lyderė dizaino srityje³. 2009 m. paskelbtame Komisijos tarnybų darbiname dokumente „Dizainas – į vartotojus orientuotų inovacijų variklis“⁴ padaryta išvada, kad dizainas gali tapti neatsiejama Europos inovacijų politikos dalimi. Vis dėlto į vartotojus orientuoti ir netechnologiniai inovacijos aspektai tebėra nepakankamai integruoti į inovacijų politiką ir paramą Europoje.

Per strategijos „Europa 2020“ pavyzdinę iniciatyvą „Inovacijų sąjunga“⁵ pripažįstama, kad labai svarbu išnaudoti Europos kūrybos potencialą, ypač dizaino reikšmę tam, kad idėjos patektų į rinką. Vykdamas pagal Inovacijų sąjungos strategiją prisiimtą įsipareigojimą, siekiant

¹ Europos darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Inovacijų sąjunga“ 19 įsipareigojimas, SEC(2010) 1161.

² Pavyzdžiui, Švedijos *Teknikföretagen* atliktas tyrimas *Företag som satsar på design är mera lönsamma* (2011) atskleidė, kad į dizainą investuojančių įmonių ilgalaikiai finansinės veiklos rodikliai yra apie 50 proc. geresni negu įmonių, kurios to nedaro: <http://www.teknikforetagen.se/hem/Publicerat/Nyheter/Foretag-som-satsar-pa-design-ar-mer-lonsamma/>.

³ Europoje dirba apie 410 000 kvalifikuotų profesionalių dizainerių, o su jų darbu siejama 36 mlrd. EUR apyvarta per metus. *Rosenberg Thesen, Oktober 2010, Zentralverband des Deutschen Handwerks*.

⁴ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Dizainas – į vartotojus orientuotų inovacijų variklis“, SEC(2009) 501.

⁵ SEC(2010) 1161, žr. 1 išnašą.

išnaudoti visą dizainu grindžiamų inovacijų potencialą ir stiprinti dizaino, inovacijų bei konkurencingumo sąsajas, 2011 m. pradėta Europos dizaino inovacijų iniciatyva⁶; dėl jos Komisija paprašė Europos pramoninio dizaino srities tarybos (angl. EDLB), kurią sudaro 15 pramonės, MVI, nacionalinių bei regioninių inovacijų įstaigų ir akademinės bendruomenės ekspertų grupė, siūlyti, kaip būtų galima geriau susieti dizainą, į vartotojus orientuotas inovacijas ir kitus netechnologinius veiksnius su inovacijų politika ir parama. EDLB pateikė savo rekomendacijas Komisijos pirmininko pavaduotojui A. Tajani 2012 m. rugsėjo mėn. Helsinkyje vykusiame Europos dizaino inovacijų aukščiausiojo lygio susitikime⁷.

EDLB yra įsitikinusi, kad dauguma Europos įmonių galėtų pasinaudoti dizainu kaip inovacijas skatinančia jėga. Reikia padėti suvokti dizaino vertę toms įmonėms, kurios dar nežino apie šią galimybę pagerinti savo augimo rodiklius. Europos viešojo sektoriaus organizacijos taip pat turi keisti savo požiūrį į dizaino reikšmę ir galimą naudą. EDLB manymu, taip pat reikalingi pokyčiai Europos politiniame procese, mokslininkų bendruomenėje ir valdžios sektoriuje⁸.

Siekdama, kad šios problemos būtų išspręstos, EDLB pateikė rekomendacijų šešiose strateginių veiksmų srityse:

- Europos dizaino išskirtinumas pasaulyje;
- dizaino reikšmė Europos inovacijų sistemoje;
- novatoriškoms ir konkurencingoms įmonėms svarbus dizainas;
- novatoriškam viešajam sektoriui svarbus dizainas;
- dizaino mokslinių tyrimų reikšmė XXI amžiuje;
- dizaino srities kompetencija XXI amžiuje.

2012 m. spalio mėn. Europos Komisija paskelbė Komunikato dėl pramonės politikos atnaujinimą⁹, kuriame skyrė dėmesį veiksams, reikalingiems Europos ekonomikos augimui ir atsigavimui skatinti. Dizainu grindžiamoms inovacijoms tenka svarbi reikšmė sprendžiant su trečiaja pramonės revoliucija susijusius uždavinius. Komisija skatins plačiau naudotis dizainu ir kitais netechnologiniais inovaciniais veiksniais kuriant didelės vertės produktus ir paslaugas, didinant našumą ir efektyviau naudojant išteklius. Remdamasi šiuo komunikatu Komisija įgyvendins veiksmų planą, kuriuo sieks paspartinti dizaino integravimą į inovacijų politiką. Šis veiksmas taip pat yra numatytas Komisijos komunikate dėl kultūros ir kūrybos sektorių rėmimo siekiant ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo¹⁰, kad būtų stiprinama tarpsektorinė idėjų sklaida.

---

⁶ Daugiau apie Europos dizaino inovacijų iniciatyvą: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm#h2-3.

⁷ „Dizainas – augimą ir klestėjimą skatinanti jėga“. Europos pramoninio dizaino srities tarybos ataskaita ir rekomendacijos, 2012 m., http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm.

⁸ EDLB, žr. pirmesnę išnašą.

⁹ Stipresnė Europos pramonė ekonomikos augimui ir atsigavimui skatinti. Komunikato dėl pramonės politikos atnaujinimas, COM(2012) 582.

¹⁰ Kultūros ir kūrybos sektorių rėmimas siekiant ES ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo, COM(2012) 537.

2. DIZAINU GRINDŽIAMŲ INOVACIJŲ SKATINIMO VEIKSMŲ PLANAS

Atsižvelgiant į abu minėtus komunikatus, šiame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente apibūdinami dabartiniai ir būsimi veiksmai, kuriems pritarė Komisija, susiję su dizainu grindžiamų inovacijų skatinimu įvairiose politikos srityse. Šie veiksmai įtraukti į Dizainu grindžiamų inovacijų skatinimo veiksmų planą, kuriuo siekiama paspartinti dizaino integravimą į inovacijų politiką Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis ir sustiprinti šiai politikai įgyvendinti reikalingą pajėgumą bei kompetenciją. Šios veiksmų kryptys yra kiek įmanoma plačiau suderintos su Europos pramoninio dizaino srities tarybos rekomendacijomis ir dėl jų pasikonsultuota su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais.

Pagal šiame dokumente nustatytas veiksmų kryptis siekiama pasinaudoti svarbia dizaino reikšme siekiant tokių ES programų kaip „Horizontas 2020“¹¹ ir COSME¹² bei struktūrinių fondų politikos tikslų 2014–2020 m. laikotarpiu. Nors veiksmų plane pagrindinis dėmesys skiriamas pagal ES politiką remiamoms priemonėms, atitinkamų priemonių, kuriomis būtų skatinama integruoti dizainą į inovacijų politiką, reikia imtis ir nacionaliniu bei regioniniu lygmenimis. Taikant dizainu grindžiamas inovacijas svarbiausia yra panaikinti atotrūkį tarp toliau pažengusių ir atsilikusių regionų.

Šiame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente dėmesys skiriamas veiksams, kuriuos reikėtų įgyvendinti artimiausiu ir vidutinės trukmės laikotarpiu. Todėl kai kurie strateginės reikšmės klausimai šiame dokumente neaptariami, nors jie ir toliau bus įtraukti į ilgalaikę Komisijos politikos darbotvarkę.

Šiame dokumente dizainas apibrėžiamas kaip „į žmones orientuota inovacinė veikla – paklausių ir patrauklių naudoti produktų ir paslaugų kūrimas ir pateikimas“¹³. Remiantis šia plačia apibrėžtimi dizainas šiame veiksmų plane laikomas ne tik stiliaus ar estetikos dalyku, bet ir strategine priemone inovacijoms skatinti.

3. ĮGYVENDINIMO VEIKSMŲ KRYPTYS

Siekiant paspartinti dizaino integravimą į inovacijų politiką, itin svarbios yra trys strateginės veiklos sritys:

1. Skatinimas suprasti dizaino poveikį inovacijoms.
2. Dizainu grindžiamų inovacijų pramonėje skatinimas siekiant didinti Europos konkurencingumą.
3. Skatinimas naudoti dizainą viešojo sektoriaus naujovėms skatinti.

Pirmąją veiklos sritimi siekiama sudaryti veiksmingai dizainu grindžiamų inovacijų politikai palankias sąlygas ir stiprinti tam reikalingą kompetenciją, o kitomis dviem veiklos sritimis daugiau siekiama įgyvendinti šią politiką Europos pramonėje ir viešajame sektoriuje. Kiekvienoje srityje yra nustatytos kelios veiksmų kryptys ir pateikta informacijos apie

¹¹ Tarybos sprendimo dėl specialiosios programos, kuria įgyvendinama Bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.), įsteigimo pasiūlymas, COM(2011) 811.

¹² Reglamento, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa, pasiūlymas, COM(2011) 834.

¹³ Ši apibrėžtis vartojama EDLB 2012 m. ataskaitoje „Dizainas – augimą ir klestėjimą skatinanti jėga“ (http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm).

dabartinius ir būsimus veiksmus, kuriems jau pritarė Komisija. Pagal visas veiksmų kryptis yra svarbu imtis atitinkamų veiksmų nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, kad dizainas taptų inovacijas ir atsinaujinimą skatinančia jėga.

3.1. Skatinimas suprasti dizaino poveikį inovacijoms

Pramoninis dizainas yra ypatingai svarbus ir laikomas pagrindiniu dalyku bei veikla, siekiant idėjas pateikti rinkai ir jas paverčiant patraukliais bei paprastais naudoti produktais. Kai kurios Europos šalys pasaulyje pirmauja pramoninio dizaino srityje, tačiau kitoms trūksta tvirtos pramoninio dizaino infrastruktūros ir pramoninio dizaino išteklių. Į šį sistemos trūkumą visiškai nebuvo kreipiamas dėmesys, tačiau dabar jis turi būti pašalintas.

(Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“)¹⁴

3.1.1. Dizaino reikšmės inovacijai atskleidimas politikos formuotojams visoje Europoje

Europoje esama atotrūkio tarp lyderių, kurie naudojami dizainu kaip inovacijas skatinančia jėga, ir kitų regionų. Todėl visose Europos valstybėse narėse reikia organizuojant renginius ir skleidžiant informaciją pristatyti dizainu grindžiamas inovacijas politikos formuotojams, parodant jiems atvejų, kada dizainas buvo svarbus kuriant naują ekonominę ar socialinę vertę, pavyzdžių. Tokia geriausia patirtis gali būti naudingiausia šalims ir regionams, kurie atsilieka taikydami dizainą inovacijoms. Šio tikslo jau padedama siekti „SEE platformos“ projektu pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą¹⁵. Verslumo ir inovacijų programos 2013 m. darbo programoje numatyta skirti išteklių būsimiems rėmimo veiksams¹⁶.

3.1.2. Dizaino ekonominio poveikio ir jo, kaip ir kito nematerialiojo turto, įtakos vertės kūrimui vertinimas

Trūksta patikimų ir palyginamų statistinių duomenų, įrodančių dizaino naudą ekonomikai ir jo poveikį investicijų grąžai. Norint formuoti veiksmingą, faktais pagrįstą politiką, reikia kompleksiškais ir patikimais metodais vertinti, kokį poveikį turi investavimas į dizainą. Taip pat reikia visapusiškai apžvelgti investicijas į dizainą visoje Europoje. Šiuo metu pagal Konkurencingumo ir inovacijų programos finansuojamą projektą „€Design“¹⁷ ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) atliekamas darbas suteiks įžvalgų, padėsiančių atnaujinti vertinimo metodus.

3.1.3. Dizaino metodų taikymas pagal tarpdalykines mokslinių tyrimų ir inovacijų programas sudėtingoms problemoms spręsti

Europoje siekiant daugiau dizainu grindžiamų inovacijų ir atsinaujinimo, reikia atlikti tokius mokslinius tyrimus, per kuriuos didelė reikšmė būtų teikiama dizaineriams ir dizaino metodams. Šiuo metu dizaino moksliniai tyrimai nėra pakankamai glaudžiai susieti su kitomis kompetencijos sritimis, nors norint išnaudoti visą dizaino potencialą inovacijoms Europoje būtina vadovautis tarpdalykiniu požiūriu. Kolektyvinis dizainas (angl. *co-design*) ir kiti taikomi dizaino metodai gali padėti sustiprinti tarpdalykinių tyrėjų grupių partnerystę, padėti

¹⁴ Europos darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Inovacijų sąjunga“ 19 įsipareigojimas, SEC(2010) 1161.

¹⁵ Dalijimosi patirtimi Europoje (angl. *Sharing Experience Europe*, SEE) platforma yra vienas iš šešių Europos dizaino inovacijų iniciatyvos projektų, finansuojamų pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą 2011 ir 2012 m. Daugiau informacijos: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm.

¹⁶ Verslumo ir inovacijų programos (angl. EIP) 2013 m. darbo programoje skirta 2,85 mlrd. EUR ES lėšų bendrai finansuoti projektui, kuriuo įgyvendinama Europos dizaino inovacijų platforma (priemonė ENT/CIP/13/CN05S00).

¹⁷ „€Design“ – vienas iš šešių Europos dizaino inovacijų iniciatyvos projektų. Žr. 15 išnašą.

mums suprasti kompleksinius klausimus ir sudėtingų problemų sandarą. Reikėtų skatinti integruoti dizainu grindžiamą požiūrį į Europos MTTP Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, taip pat pagal programą „Horizontas 2020“, pagal kurią, be kita ko, remiamas dizaino naudojimas tyrinėjant naujas inovacijos formas.

3.1.4. Dizainu pagrįstų inovacinių gebėjimų stiprinimas ir metodų taikymas švietimo ir mokymo procese

Europoje trūksta bendro supratimo, kad dizainas turėtų būti neatsiejama švietimo proceso dalis. Dizaino įgūdžiai, gebėjimai ir žinios nėra tinkamai integruoti į Europos švietimo sistemas. Būsimoji programa „Erasmus visiems“¹⁸ teikia galimybių integruoti dizainu grindžiamų inovacijų koncepciją į įvairius mokymo programų dalykus; pavyzdžiui, sektorių įgūdžių sąjungos (angl. *Sector Skills Alliances*) profesinio rengimo ir mokymo srityje ir žinių sąjungos (angl. *Knowledge Alliances*) aukštajame moksle padeda skatinti inovacijas ir gerą patirtį. Žinių sąjungos, universitetams įvairiai bendradarbiaujant su verslininkais, galėtų atkreipti dėmesį į temas apie dizainą, kurioms nebūdinga tradicinė su menu siejama dizaino samprata. Komisijos neseniai pradėta tarpusavio mokymosi veikla per Europos pameistrystės aljansą galėtų padėti didinti informuotumą ir stiprinti su dizainu susijusius profesinių mokyklų mokinių ir pameistrių gebėjimus.

3.1.5. Dizainu grindžiamų inovacijų politikos svarbiausių suinteresuotųjų subjektų nuolatinio tarpusavio dialogo palengvinimas

Tarp Europos Komisijos, nacionalinės ir regioninės valdžios institucijų, Europos pramonės sektorių, akademinės bendruomenės, dizaino srities profesionalų bendruomenės ir kitų suinteresuotųjų subjektų turi vykti nuolatinis dialogas, siekiant užtikrinti veiksmų, kuriais skatinama integruoti dizainą į inovacijų politiką, įgyvendinimą. Svarbu laikytis plataus požiūrio į dizainu grindžiamas inovacijas, nustatant galimas sąveikas ir šalutinius poveikius įvairiose, tokiose kaip švietimas, moksliniai tyrimai, miestų planavimas ir socialinė parama, srityse. Siekti šių tikslų padės Europos dizaino inovacijų platforma, kurią numatyta sukurti pagal Verslumo ir inovacijų programos 2013 m. darbo programą¹⁹.

3.2. Dizainu grindžiamų inovacijų pramonėje skatinimas siekiant didinti Europos konkurencingumą

Platesnis dizaino technologijų ir kitų netechnologinių inovacijų naudojimas yra vienas iš pagrindinių didelės vertės produktų kūrimo, didesnio našumo ir tausėsio išteklių naudojimo veiksmų.

(Komunikato dėl pramonės politikos atnaujinimas, 2012 m.)²⁰

3.2.1. Pajėgumo remti dizainu grindžiamas inovacijas visos Europos įmonėse stiprinimas

Trūksta gerų specializuoto dizainu pagrįsto mokymo ir mentorystės programų MVĮ, taip pat dizainu pagrįstų inovacijų inkubatorių. Plačiau teikiant tokias paramos paslaugas, įmonės geriau gebės naudotis dizainu kaip inovacijas skatinančia jėga. Todėl reikia stiprinti su inovacijų dizainu susijusius verslo plėtros organizacijų, inkubatorių ir kitų tarpininkų gebėjimus visose valstybėse narėse. Naudojantis tokiomis ES bendrai finansuojamomis struktūromis kaip Europos įmonių tinklas²¹ ir Europos inovacijų valdymo akademija²² galima

¹⁸ Komisijos priimtas Reglamento, kuriuo sukuriama Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „ERASMUS VISIEMS“, pasiūlymas, COM(2011) 788.

¹⁹ Verslumo ir inovacijų programos 2013 m. darbo programa, žr. 16 išnašą.

²⁰ Stipresnė Europos pramonė ekonomikos augimui ir atsigavimui skatinti. Komunikato dėl pramonės politikos atnaujinimas, COM(2012) 582.

²¹ Europos įmonių tinklo narės yra beveik 600 organizacijų visoje ES ir už jos ribų, daugiau informacijos svetainėje <http://een.ec.europa.eu/>

atrasti suinteresuotus tarpininkus, kurie norėtų įtraukti dizaino inovacijų valdymą į savo teikiamas paslaugas. Europos dizaino inovacijų platforma padės siekti šių tikslų. Dizaino, kaip inovacijas skatinančios jėgos, idėja taip pat atitinka Europos regionų pažangiosios specializacijos strategijas.

3.2.2. Europos MVĮ gebėjimo naudotis dizainu kaip strategine priemone kuriant savo klientams didesnės vertės produktus ir paslaugas stiprinimas

Dizainas yra svarbus veiksnys, skatinantis kurti naujus klientams patrauklius produktus ir paslaugas, ir gali padėti įmonėms išsiskirti iš konkurentų. Tačiau dizaino valdymo įgūdžių trūkumas yra didelė kliūtis plačiau diegti ir integruoti dizainą Europos įmonėse. Įmonėms būtų naudinga investuoti į dizaino valdymo gebėjimus ir kad jų vadovai pripažintų tokios investicijos strateginę reikšmę. Specializuotą inovacinę paramą strateginiam dizainui numatyta teikti pagal programos „Horizontas 2020“ dalį „MVĮ inovacijos“, o teikti naujus produktus ir paslaugas rinkai bus skatinama pagal programą COSME. Bandomaisiais projektais WORTH²³ bus remiamas dizaino naudojimas MVĮ. Be to, Europos kūrybos pramonės aljansas²⁴ savo veiksmais suteikia galimybę naudotis inovaciniais čekiais, padėdamas skleisti idėjas tarp sektorių.

3.2.3. Į dizainą, kaip konkurencinį išteklių, investuojančių įmonių tarpusavio bendradarbiavimo stiprinimas

Visos Europos MVĮ trūksta žinių apie dizaino valdymą ir priemonių dizainui įtraukti į savo kasdienės veiklos procesus. Todėl reikia stiprinti įmonių, kurios investuoja į dizainą kaip į konkurencinį išteklių, bendradarbiavimą ir tarpusavio mokymąsi. Šiuo tikslu galima naudotis vadinamuoju atvirų inovacijų požiūriu, kaip antai atvirų inovacijų rinkų patirtimi. Reikėtų visapusiškai naudotis ES lygmeniu veikiančiais verslo tinklais ir priemonėmis, padedančiomis kurti tinklus, pavyzdžiui, Europos technologijų platformomis²⁵, gyvosiomis laboratorijomis (angl. *Living Labs*) ir Europos įmonių tinklu. Europos dizaino inovacijų platforma taip pat padės siekti šių tikslų. Be to, dizaino reikšmę naujoms pramonės vertės grandinėms galima stiprinti per įmones, gaunančias paramą pagal programos „Horizontas 2020“ „MVĮ inovacijų“ dalį.

3.2.4. Naujų bendradarbiavimu grindžiamų inovacijų strategijų rengimo ir praktikos skatinimas siekiant kurti naujus verslo modelius

Internetiniai paslaugų teikimo modeliai kartu su pažangiomis gamybos technologijomis teikia galimybių kurti naujų rūšių verslo modelius, pagal kuriuos naujai suvokiami dizainerio, gamintojo ir vartotojo tarpusavio santykiai ir dizaineriui tenka svarbus vaidmuo atrandant specializuotus sprendimus. Bendradarbiavimu grindžiamais metodais, tokiais kaip kolektyvinis dizainas, galima kurti naujus vartotojų poreikius atitinkančius produktus ir paslaugas. Dizainu grindžiamų verslo modelių rengimas gali būti remiamas pagal programą „Horizontas 2020“, daugiau dėmesio skiriant demonstracinei veiklai, pavyzdžiui,

²² Europos inovacijų valdymo akademija derina inovacijų srities švietimą ir mokslinius tyrimus mažosiose ir vidutinėse įmonėse: <https://www.improve-innovation.eu/home/>.

²³ Pagal Verslumo ir inovacijų programos (angl. EIP) 2013 m. darbo programą 1 mln. EUR skirta bandomajam projektui WORTH (priemonė ENT/CIP/13/B/N02C00). WORTH padės MVĮ ir profesionalių dizainerių partnerystėms kurti naujus produktus, procesus arba paslaugas daug dėmesio skiriant jų dizainui.

²⁴ Europos kūrybos sektoriaus aljansas (angl. ECIA) siekia geresnės politikos ir verslo paramos kūrybos sektoriams: <http://www.howtogrow.eu/ecia/>.

²⁵ Europos technologijų platformos (ETP) yra pramonės vadovaujami suinteresuotųjų subjektų forumai, kuriems pavesta suformuluoti labai įvairių technologinių sričių mokslinių tyrimų prioritetus. Daugiau informacijos: <http://cordis.europa.eu/technology-platforms/>.

bandymams, prototipų kūrimui ir dizainui, taip pat novatoriškų procesų, produktų ir paslaugų išbandymui. Taip pat numatoma remti bendras pastangas išspręsti socialines problemas.

3.2.5. Dizaino įtraukimas į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą siekiant geriau padėti pritaikyti jį verslo ir visuomenės reikmėms, ypač orientuojantis į vartotojus

Investicijomis į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą pasiekti, kad būtų kuriami naudingi ir paklausūs produktai bei paslaugos, – tai iššūkis, kurį gali padėti įveikti dizainas. Dizainas kaip į vartotojus orientuota inovacija gali padėti vystyti per mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą kilusias idėjas ir atskleisti jų rinkos potencialą. Dizaineriai gali prisidėti, pavyzdžiui, palaikydami ryšį su vartotojais, tirdami galimus pritaikymo būdus ir sparčiai kurdami prototipus. Dizainerių dalyvavimą mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų grupėse galima skatinti per programos „Horizontas 2020“ „MVĮ inovacijų“ dalį, kuria siekiama didinti mokslinių tyrimų rezultatų komercializaciją privačiajame sektoriuje.

3.2.6. Poreikių atnaujinti dizaino intelektinės nuosavybės teisių apsaugą tyrimas

Europos įmonėms yra būtina turėti tinkamų, veiksmingų, skaidrių ir patogių naudoti teisinių dizaino apsaugos priemonių, kurios jas paskatintų investuoti į dizainą. Komisija paragino įvertinti dabartinių pramoninio dizaino apsaugos sistemų veikimą Europoje²⁶ tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis. Šis vertinimas apims ne tik teisinės padėties analizes, bet ir ekonominę apžvalgą, kokios yra su dizainu susijusios intelektinės nuosavybės teisės Europos pramonėje ir kokią įtaką jos daro ekonomikai.

3.3. Skatinimas naudoti dizainą kaip viešojo sektoriaus atsinaujinimo priemonę

Sumažėjusios viešųjų finansų apimtys tapo nauju postūmiu modernizuoti viešąjį administravimą. Komisija svarsto galimybę taikyti naudotojui palankias paslaugų teikėjo ir gavėjo procedūras kaip vieną iš priemonių, ypač paskatinsiančių ekonomikos augimą.

(2013 m. metinė augimo apžvalga)²⁷

3.3.1. Viešojo sektoriaus administratorių gebėjimo taikyti dizaino metodus ir sėkmingai pirkti dizaino projektus stiprinimas

Norint modernizuoti viešąjį administravimą, reikia stiprinti strateginį politikos formavimą ir įgyvendinimą²⁸. Šiuo metu Europos viešajam sektoriui labai trūksta įgūdžių ir gebėjimų panaudoti dizainą atsinaujinimo poreikiui tenkinti. Viešajame sektoriuje būtų galima daugiau naudotis dizainu ir dizainerių paslaugomis, pavyzdžiui, rengiant pagalbines medžiagas bei priemonių rinkinius ir mokant viešojo sektoriaus administratorius. Tai galėtų labai padėti modernizuoti viešąjį sektorių, be kita ko, rengti novatoriškesnius viešuosius pirkimus. Šių tikslų jau padeda siekti pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą finansuojamas Europos dizaino valdymo namų (angl. EHDM) projektas²⁹.

3.3.2. Dizainu grindžiamų inovacijų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros skatinimas siekiant teikti efektyvias viešąsias paslaugas, kuriomis būtų patogiau naudotis

Ekonomikos augimui skatinti yra būtinos tinkamos, patrauklios ir prieinamos viešosios paslaugos už prieinamą kainą. Suderinti tai su didesnio efektyvumo ir produktyvumo poreikiu yra uždavinys, kuriam išspręsti reikia naujos inovacinės praktikos ir priemonių. Paslaugų dizaino metodikomis galima padidinti viešojo sektoriaus produktyvumą kartu pasiekiant, kad

²⁶ Pramoninio dizaino Europoje ekonominė apžvalga, konkursas MARKT/2013/064/D.

²⁷ 2013 m. metinė augimo apžvalga, Komisijos komunikatas, COM(2012) 750.

²⁸ 2013 m. Europos semestras. Konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos. Išvesti Europą iš krizės, COM(2013)350.

²⁹ EHDM – vienas iš šešių Europos dizaino inovacijų iniciatyvos projektų. Žr. 15 išnašą.

virtotojų pasitenkinimas jo paslaugomis išliktų ir toliau didėtų. Norint vadovautis dizainu grindžiamu požiūriu modernizuojant viešąjį sektorių, reikia tirti, išbandyti ir faktais pagrįsti naujas dizainu grindžiamų inovacijų formas. Vienas iš programos „Horizontas 2020“ tikslų yra skatinti inovacijomis puoselėti efektyvias ir atvirai prieinamas viešąsias paslaugas, kuriomis būtų patogiau naudotis. Numatoma teikti paramą į piliečius orientuotų viešųjų paslaugų struktūros ir vartotojams palankių inovacijų tarpdalykiniams moksliniams tyrimams.

3.3.3. *Viešojo sektoriaus subjektų, ieškančių dizainu pagrįstų sprendimų, tarpusavio mokymosi ir bendradarbiavimo skatinimas*

Biudžeto suvaržymų laikotarpiu vyriausybės ieško būdų gauti didesnę vertę už mažesnę kainą. Jau dabar turima nemažai sėkmingų dizainu grindžiamų sprendimų pavyzdžių, o viešajame sektoriuje reiškiamas vis didesnis noras daugiau sužinoti apie tai. Europos dizaino inovacijų platforma remia suinteresuotųjų subjektų tarpusavio mokymąsi, bendradarbiavimą ir atviras inovacijas. Šio tikslo jau siekiama ir pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą finansuojamu „SEE projektu“.

4. STEBĖSENA IR PARAMA ĮGYVENDINIMUI

Šis veiksmų planas yra ilgalaikių pastangų išryškinti dizaino vaidmenį inovacijų politikai, kuri yra viena iš Inovacijų sąjungos tikslų pagal ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją „Europa 2020“, dalis. Nuolatinis dialogas su Europos pramonės suinteresuotaisiais subjektais, nacionalinės ir regioninės valdžios institucijomis, akademinė bendruomenė ir dizaino srities profesionalų bendruomenė bus palaikomas per Europos dizaino inovacijų platformą³⁰ ir renginius. Veiksmų plano įgyvendinimo pažanga bus stebima tos pačios Komisijos pareigūnų grupės, kuri prižiūrės Europos dizaino inovacijų platformos įgyvendinimą.

Europos dizaino inovacijų platforma yra projektas pagal Dizainu grindžiamų inovacijų skatinimo veiksmų planą, bendrai finansuojamas pagal Verslumo ir inovacijų programą. Jis taps internetine platforma bendradarbiauti ir skleisti informaciją, taip pat kitiems veiksmams, kuriais skatinama paversti dizainą inovacijas skatinančia jėga. Jis papildys esamas bendradarbiavimo sistemas bei susijusiose srityse veikiančius tinklus ir sukurs su jais sąsajas.

Jau įgyvendinami šeši ES bendrai finansuojami projektai, kuriais skatinamos dizainu grindžiamos inovacijos strateginėse veiksmų plano srityse. Jie finansuojami pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą ir yra susiję su Europos dizaino inovacijų iniciatyva, kuri padeda naudoti dizainą kaip į vartotojus orientuotą inovacijų priemonę³¹. Iš viso 19-oje valstybių narių veikia 46 organizacijos, kurioms atstovauja šeši įgyvendinimo konsorciumai. Tie šeši projektai yra:

„€Design“ – dizaino vertės nustatymas:

³⁰ Verslumo ir inovacijų programos (angl. EIP) 2013 m. darbo programoje skirta 2,85 mln. EUR ES lėšų bendrai finansuoti projektui, kuriuo įgyvendinama Europos dizaino inovacijų platforma (priemonė ENT/CIP/13/CN05S00).

³¹ Iš viso yra šeši Europos dizaino inovacijų iniciatyvos projektai, finansuojami pagal Konkurencingumo ir inovacijų programą 2011 ir 2012 m. Daugiau informacijos: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/index_en.htm.

- pagal jį tobulinamas dizaino, kaip ekonominio vertės kūrimo veiksnio, vertinimas;

„Platforma SEE“: dalijimasis patirtimi Europoje – politikos inovacijų dizainas:

- dalijantis geriausia patirtimi dizainas integruojamas į inovacijų politiką;

„IDeALL“ – visiems prieinamas dizainas „gyvosiose laboratorijose“:

- užmezgant dizainerių ryšius su inovacinėmis ekosistemomis didinamas įmonių konkurencingumas;

„DeEP“ – dizainas Europos politikoje:

- dizaino inovacijų politikos poveikį padedantys suprasti vertinimo rodikliai;

EHDM – Europos dizaino valdymo namai:

- stiprinami dizaino valdymo viešajame sektoriuje gebėjimai;

REDI – „Kai regionai skatina verslininkus ir verslininkus kurti naujoves“:

- dizainu skatinamos inovacijos regioninėse inovacinėse ekosistemose.

Sėkmingas šių projektų įgyvendinimas užtikrins greitą šio veiksmų plano įgyvendinimo pradžią.

Atsakomybės apribojimas. Šis dokumentas yra informacijai skirtas Europos Komisijos tarnybų darbinis dokumentas. Jame nėra pateikiama ar numatoma oficiali Komisijos pozicija šiuo klausimu.